



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540171 Klyftamon



EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.



Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsstyrelsen - www.skogsstyrelsen.se - Telefon 033-17 73 30 vx. –

E-post: region.vast@skogsstyrelsen.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se



Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Emma Roland

BEVARANDEPLAN

Fastställd

2005-12-20

Diarienummer:

511-60379-2005

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540171 Klyftamon

Kommun: Skövde, Götene Områdets totala areal: 417 ha

Områdestyp: pSCI, Life Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

7110 - Högmossar*

7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

9010 - Västlig taiga*

9080 - Lövsumpskog*

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta bevarandesyftet i detta område är att för framtiden bevara och utveckla ett stort naturskogsområde med hållmarkstallskogar och hydrologiskt opåverkade myrar samt den flora och fauna, framför allt fågelfauna, som är knuten till mosaikartade naturskogar med naturliga successioner.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i januari 1998.

Beskrivning av området

Klyftamon är ett stort och nästintill väglöst barrskogsområde som är beläget mellan Lugnåsberget, Timmersdala, Lerdala och Götene. Natura 2000-området och dess närmaste omgivningar har lång kontinuitet som skogsmark. Det är en gammal allmänningsskog och nämns redan på 1300-talet i Västgötalagens allmänningförteckning. Det rådde förbud mot uppodling, svedjning och huggning för "avsalu" i allmänningen. Däremot fick man ta virke till i första hand allmänna byggnader. Sannolikt har skogen också använts som betesmark. Hela området har historiskt sätt alltså påverkats av visst skogsbruk, men av ett mycket skonsamt slag. Inom Natura 2000-området finns idag (2005) inga spår av trakthyggesbruk och området och har en stark vildmarkskaraktär. År 1808 skedde den senaste stora branden i Klyftamon.

Flera mindre bränder har skett även senare. Brandstubbar sedan den stora branden 1808 förekommer i hela området men de är fåtaliga. Träden har en maxålder av ca 125 år i större delen av området men det finns bestånd av gammeltallar med en ålder av 150-180 år. Det finns gott om död ved av framför allt björk och asp vilka håller på att dö av.

Klyftamon är ett av de största sammanhängande skogsområdena i Skaraborg med nästan moränlösa marker. Bitvis finns rikligt med block. Moränen spolades bort från markerna i samband med tappningen av Baltiska Issjön för drygt 11 000 år sedan. Ytterst tunna jordar på mager berggrund gör att naturen framför allt präglas av naturligt uppkomna hållmarkstallskogar och myrar som bildar en välutvecklad skog-myr-mosaik. Topografiskt utmärks Klyftamon annars av små höjdskillnader med en mångfald av tätt liggande bergryggar av röd till rödgrå gnejs av västsvensk typ. Området är rikt på hydrologiskt opåverkade myrmarker. De största myrarna är Stora Gåsemossen, vilken hyser en mycket artrik halvgräsflora samt Nolmossen. Dessutom finns ett flertal mindre myrar. Myrmarker och sumpskogar uppskattas täcka ca 40 % av Natura 2000-området. Området är viktigt för ett flertal utpräglade barrskogsfåglar av såväl tättingar som hackspettar, ugglor och hönsfåglar. Området har också en intressant kryptogam-, lav- och svampflora.

Bevarandemål

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Det övergripande målet är att barrskogen, myrarna och de utpekade fågelarterna bibehålls i nuvarande utbredning eller, om förutsättningar finns, att utbredningen och/eller populationerna ökar.

Markägarförhållanden

Delvis privat och delvis statligt.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som kan påverka området negativt beskrivs nedan. För ytterligare mer specifikt beskrivna faktorer hänvisas till respektive naturtyp och art. Faktorer markerade med * regleras av reservatsföreskrifterna.

- Alla typer av ingrepp i eller i anslutning till Natura 2000-området som påverkar de hydrologiska förhållandena i området kan ge negativa effekter på vegetation och torvbildning samt resultera i ökad torvnedbrytning. Sådana ingrepp kan vara dikning, torvtäkt, omfattande avverkningar, dämning eller dränering av närliggande våtmarks- och fastmarksmiljöer, byggande av vägar, järnvägar etc.*
- Sur nederbörd kan påverka förutsättningarna negativt för många arter. Klyftamon ligger i dagsläget strax utanför zonen med högst andel surt nedfall som påverkar Västsverige, men hamnar snabbt i riskzonen om det sura nedfallet breder ut sig.
- Kvävenedfall kan skapa eutrofiering med negativa effekter i form av ökad nedbrytningstakt av torven samt stora vegetationsförändringar i våtmarkerna och i sumpskogarna. Ökad våtdeposition av kväve kan förändra näringsstatusen och artsammansättningen i fältskiktet med minskat antal vitmossor och ökad andel gräs, buskar och träd.
- Spridning av till exempel kalk, aska och gödningsämnen kan ge drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Motsvarande spridning av kemiska substanser i Natura 2000-områdets närhet kan också skada området genom luftburen deposition eller genom att vatten som försörjer området fått ändrad hydrokemi uppströms.*
- Avverkning, gallring, röjning, bortförsel av död ved eller annan skogsbruksåtgärd i eller i närheten av området kan förutom direkt störningspåverkan orsaka markskador, leda till att

näringsämnen såväl som tungmetaller läcker ut i myr- och mossmark, ge dränerande effekter, leda till utkonkurrering av känsliga arter samt leda till brist på gamla träd och död ved.*
- Exploatering med nya kommunikationsleder, anläggningar etc. kan förstöra eller skada områdets naturvärden, antingen som en direkt effekt eller genom själva anläggningsarbetet.*
- Bristfälligt kunskapsunderlag om Natura 2000-arternas förekomster och populationsutvecklingar i området.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Hela Natura 2000-området omfattas även av naturreservatet Klyftamon. Området är utpekad i myrskyddsplanen samt utgör riksintresse för naturvård och friluftsliv.

Hela naturreservatet med dess mosaik av hållmarkstallskogar och myrar bör lämnas till fri utveckling med undantag för eventuella naturvårdande åtgärder. Inga skogliga aktiviteter som avverkning, gallring och röjning bör göras. Områdets hydrologi bör inte ändras utifrån situationen för basinventeringen. Hela Natura 2000-området bör ingå i regional bränningsplan; alternativt bör naturlig brand tillåtas.

Bevarandestatus

God.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Andersson, L. 1995: Översiktlig inventering och naturvärdesbedömning av Stora Gåsemossen och Klyftamon V om Bjursjöarna. Länsstyrelsen Skaraborgs län. Intern rapport.

Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen Skaraborgs län, 1982: Grusinventering i Skaraborgs län. Meddelande 6/82.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län 1991. Lövskogar i Skövde kommun.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 2. Medd. 2/91.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2002: Beslut och skötselplan för naturreservatet Klyftamon i Skövde och Götene kommuner.

Strömberg, B. 1993: Spåren efter Baltiska issjöns tappning. – Skaraborgsnatur 30: 25-34.
Falköping

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

7110 Högmossar*

Beskrivning:

Högmossar be vuxna med lågvuxen tall är, förutom västlig taiga, den dominerande naturtypen i Klyftamon. Tall dominerar trädskiktet och ett fåtal björkar finns här och var. I sydöstra delen av Stora Gåsemossen finns dränerande tallmossar med mera hövuxna träd. Längst ut mot mossens mitt finns rikligt med lågvuxen tall. Små ytor av Store Gåsemossen är öppen mosse.

Generellt omfattar naturtypen tydligt välvda mossar som har höjt sig över omgivningen och utvecklat ett öppet eller trädklätt mosseplan. Krontäckningen är normalt < 30 %, men högmossar/partier med högre krontäckning förekommer. Hela den hydrologiska enheten inkluderas i habitatet, det vill säga mosseplanet samt omgivande laggkärr och randskog som ofta finns mellan mosseplanet och laggen. Gölar (mindre, permanenta vattensamlingar som bildats sekundärt i en myr), höljar (det lägre liggande partiet mellan tuvor eller strängar på en mosse), strängar (långsmala partier i våtmarken som är högre än sin omgivning), tuvor (vegetationstäckt upphöjd torvbildning), dråg (område med betydligt kraftigare vattenföring, men som alltid är mer eller mindre täckt av vegetation och ej djupt nedskuret i torven, till skillnad från en bäck) och andra typer av vattenmosaiker kan förekomma i högmossekomplexet och förstärker naturvärdena med sin närvaro. Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av antropogena (mänskliga) ingrepp. Torvproduktion sker, men nettotillväxten kan ha upphört genom naturlig oxidation (kemisk process som innebär att syre tillförs och väte avgår). Mosseplanet får sin vattenförsörjning endast genom direkt nederbörd. Därmed blir näringshalten och pH-värdet mycket låga, vilket gör miljön artfattig. Naturtypen har en perenn (flerårig) vegetation som ofta domineras av ris och vitmossor. Vegetationen ska spegla vad som är normalt för ett hydrologiskt intakt högmosseplan. Tre undergrupper kan urskiljas: öppna mosseplan, trädklädda mosseplan och delar av mosse samt laggkärr.

Högmossar är känsliga för förändrade hydrologiska och hydrokemiska förhållanden, näringstillförsel, exploatering, förändringar i proportionerna mellan olika arter i botten- och fältskikt samt för en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna.

Bevarandemål:

Areal

- Arealen högmossar ska vara minst x (129) hektar.

Struktur och funktion

- Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.

- Trädskiktets täckningsgrad ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.

- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

- Minst x av de typiska kärllväxtarterna (rosling, tuvull) ska förekomma i minst x % av provytorna.

- Minst x av de typiska mossarterna (rostvitmossa) ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan:

Faktorer som skulle kunna påverka naturtypen 7110 negativt anges nedan. För övriga faktorer som kan påverka negativt, se området som helhet.

- Igenväxning av naturtypen pga. markavvattning och kvävedeposition kan innebära att proportionerna mellan olika arter i botten- och fältskikt allvarligt förändras och på sikt leda till att naturtypen övergår till trädklädd myr 91D0.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: God.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Beskrivning: I många laggar runt mossarna finns fattigkärr med en tät vitmossmatta. I det avvattningsdråg (se förklaring under naturtyp 7110) från stora Gåsemossen, som startar strax väster om Fotes url och sträcker sig ända till Hansamossen, finns en rikare vegetation med brunmossor och ett flertal starrarter, bl.a. strängstarr och taggstarr. I skogskanten finns också det nordliga klotstarret. På några ställen har tätört påträffats. I hålor och sänkor i hållmarksterrängen finns små kärr med blåsstarr, vattenmåra, ältranunkel och mannagräs i kanterna.

Generellt omfattar naturtypen ett flertal olika myrtyper. Dessa är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana (topogena) kärr, sluttande (soligena) kärr samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, dvs. mjukmattegolvet med vanligen mossrik vegetation som p.g.a. luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gyttja, inkluderas oavsett torvdjup. Morfologiska strukturer i torven är sällsynt och utgörs i så fall av mindre tubbildningar. Trädsikt som består av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30 % krontäckning. Två undergrupper kan urskiljas: svagt välvda mossar samt kärr och gungflyn (där de senare kan delas in i fattiga och intermediära för uppföljningen). Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av antropogena (mänskliga) ingrepp. Slätter kan dock bedrivas. Dystrofa (näringfattig med hög halt av humusämnen) småvatten mindre än 0,1 ha som helt omges av myr inkluderas i 7140. I dystrofa sjöar ska gungflyn vara minst 1 hektar eller ansluta till myr på fast mark för att klassas som 7140.

Naturtypen är känslig för förändrade hydrologiska och hydrokemiska förhållanden, näringstillförsel, exploatering, förändringar i proportionerna mellan olika arter i botten- och fältskikt samt för en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna.

Bevarandemål: Areal
- Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara minst x (29) hektar.

Struktur och funktion

- Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
- Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x %.
- Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I objektet ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

- Minst x av de typiska kärlväxarterna (strängstarr, taggstarr, vattenklöver, tätört) ska förekomma i minst x % av provytorna.
- Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: För faktorer som kan påverka naturtypen negativt se området som helhet samt naturtypen 7110.

Bevarandeåtgärder: Se bevarandeåtgärderna för området som helhet.

Bevarandestatus: God.

Uppföljning: Se tillsviare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

Beskrivning:

Västlig taiga är den dominerande naturtypen i Klyftamon och utgörs till stora delar av hållmarkstallskog. Trädskiktet är gles med vanligtvis knotig och senvuxen tall på bergig mark med mycket tunna jordlager. Av övriga träd finns enstaka exemplar av björk, asp och gran. På något djupare jordlager finns tallskog med större andel bärris än lavar i bottenskiktet och där gran och lövträd är vanligare än i den utpräglade hållmarkstallskogen. Dessa tallskogar bildar ofta en övergångszon mellan hållmarkstallskog och barrblandskog på djupare jordlager. Förhållandevis små ytor i Klyftamon täcks av barrblandskogar med mer eller mindre stort inslag av lövträd. Trädskiktet domineras av tall och gran med ett inslag av björk och asp. Bitvis finns rätt gott om avdöende enbuskar. I några områden, bland annat nordost om Nolmossen, finns ett ganska stort inslag av björk och asp. Här och var finns riktigt grov asp och även hålträd av asp. Marken i barrblandskogarna är ofta blockrik och vegetationstypen finns ofta i zoner mellan hållmarker och myr.

Västlig taiga är en naturtyp som Sverige och Finland har ett särskilt ansvar för inom EU. Naturtypen förekommer generellt sett på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska barrträd och triviala lövträd, dock inte fjällbjörk. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer (exv. gamla träd och död ved). Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning, men har aldrig omfattats av större kalavverknningar. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter bland lavar, mossor, svampar och insekter (främst skalbaggar) som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

En viktig förutsättning för naturtypen är att det finns en kontinuitet för träden på platsen, kontinuitet av död ved samt att det har skapats en naturlig åldersspridning och artsammansättning. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar som t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand. Kantzonerna har gott om solbelysta träd, både levande och döda, och arter knutna till en mer luckig skog kan här därför ha en naturlig chans att leva vidare.

Sju undergrupper kan urskiljas: granskog, tallskog, barrblandskog, blandskog, triviallövskog, kalmark/glest beskogad mark med mycket död ved efter störning (ex. brandfält) samt naturliga successionsstadier efter störning, (ex. barr-, löv- eller blandbrännor).

Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som motverkar eller hindrar naturlig åldersspridning och artsammansättning. Den är till stor del beroende av att naturlig dynamik pågår och att det finns stor förekomst av t.ex. död ved, gamla och grova träd. Fuktiga delar är känsliga för störning av hydrologin. Tallskog är känslig för stor konkurrens av gran vilket kan uppstå på grund av t.ex. utebliven brand. Liknande skogar i närområdet är viktigt för arterna spridningsförmåga och naturtypen är därför också mycket känslig för fragmentering, exploateringsåtgärder samt en påtaglig minskning av populationerna av de typiska arterna. Lav-, moss- och svampfloran som utgör en viktig del av naturtypen och är känsliga för luftföroreningar.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen västlig taiga ska vara minst x (255) ha eller öka.

För undertyperna gäller att:

- Arealen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) ska vara minst x ha eller öka.
- Arealen lövrik barrnaturskog, lövbrännor och andra lövdominerade taigatyper ska vara minst x ha eller öka.

Struktur och funktion

- Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)
- Lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma med minst x % eller minst.
- Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området.
- Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på x hektar varje x-årsperiod. (Med "naturvårdsbränning" menas att minst x m³ ved och minst x träd grövre än x cm dbh lämnats per ha.)
- Efter brand ska det finnas för yngning av tall, i undergrupp tallskog av lingonris-typ, 18 år efter brand med minst x stammar över 1 m höjd och stammar högre än 2 m höjd av sälg, rönn och asp i mer än x (80) % av provytorna.
- Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi.

Typiska arter

- Minst x av de typiska lavarerna (nästlav) ska förekomma i minst x % av provytorna.
 - Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
 - Minst x av de typiska kärlväxterna a, b, c, etc. (grönpyrola, korallrot) ska förekomma i minst x % av provytorna.
 - (-Minst x av de typiska vedsvamparna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.)
 - Antalet häckande par av de typiska fågelarterna a, b, c, etc. (pärluggla, järpe, mindre hackspett, spillkråka, tretåig hackspett, tjäder) ska vara minst x, y respektive z.
-

<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Faktorer som specifikt skulle kunna påverka naturtypen 9010 negativt anges nedan. För övriga faktorer som kan påverka negativt, se området som helhet. Faktorer markerade med * regleras av resevatsföreskrifterna.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i naturtypen, leder bl.a. till brist på gamla träd, död ved etc. som är en förutsättning för naturtypens växt- och djurliv. Större uttag av träd kan, förutom att de trädlevande arterna försvinner, även skapa markförstöring, samt leda till uttorkning och konkurrensutsättning för många arter som är knutna till biotopen. Exempel på skogsbruksåtgärder är markberedning, plantering, röjning, gallring, plockhuggning, blädning, sluttavverkning, transporter, upparbetning av vindfällan och bortförsel av död ved. Undantag är naturvårdande skötsel för att öka den biologiska mångfalden som t.ex. bortröjning av gran från lövskogs- och tallmiljöer, naturvårdsbränning etc. * - Fragmentering (ökande avstånd mellan områden med naturtypen) kan förhindra genflödet mellan populationer som på sikt kan dö ut på grund av detta. Fragmentering kan även leda till kanteffekter (t.ex. förändrade ljus- och fuktighetsförhållanden, ökad vindpåverkan och ökad invandring av gran) i små områden. * - Invandrande gran i partier med djupare jordlager med flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand kan konkurrera ut tallarna och lövträden som utgör livsmiljö för mossor, lavar, svampar, insekter och fåglar knutna till naturtypen. - Luftföroreningar och ökat kvävenedfall kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar samt förändra näringsstatus och artsammansättning i fältskiktet. Det kan även orsaka stora förändringar av områdets våtmarker. - Brist på bränder ger minskad mängd nybränd ved och mark, vilket påverkar många brandberoende arter negativt samt kan ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar. - Ett hårt viltbete kan förhindra lövföryngringen.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>I dagsläget är bedömningen att området inte kräver några specifika skötselåtgärder. Området i stort bör därför få fortsätta att sköta sig självt. Möjligheten att naturvårdsbränna i området bör dock undersökas och en plan utformas.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>God.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.</p>

9080 Lövsumpskog*

Beskrivning:

Små ytor med lövsumpskog finns utspridda i hela Natura 2000-området. Tall, gran, björk och klibbal finns i de flesta men med olika dominans. Öronvide och brakved finns ibland i buskskiktet. På några håll finns pors. Strax norr om Stora Gåsemossen finns ett typiskt alkärr med grova socklar. Delar av sumpskogarna i hela området har tydliga karaktärer av alkärr med tendens att bilda grova socklar.

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstorv/vasstorv. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta Sverige utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

Förutsättningarna för att naturtypen ska kunna upprätthålla en gynnsam bevarandestatus i området är att det finns en kontinuitet av lövträd i varierande ålder, inklusive gamla träd. Trädslagen är framförallt klibbal men även andra lövträd finns i naturtypen. Det är viktigt att det finns rikligt med död ved som t.ex. grenar, torrträd, lågor och träd i olika nedbrytningsstadier eftersom många mossor, epifytiska lavar, svampar, insekter och landmollusker är beroende av detta. De kräver även gamla träd av olika trädslag och förekomst av trädsocklar. Naturvärdena är också knutna till en naturlig dynamik med stormfällningar och insektsangrepp. Objektets topografi och hydrologi som skapat de vattenhållande områdena är också avgörande för att den gynnsamma bevarandestatusen ska bestå. Populationerna hos de för naturtypen typiska arterna får inte minska påtagligt.

Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet av lövträd, störningar av hydrologin, påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna samt markexponering.

Bevarandemål:

Areal

-Arealen lövsumpskog ska vara minst x (4) ha.

Struktur och funktion

- Lövträdsandelen ska vara minst x (50)%.
- Sumpskogar ska ha en ostörd hydrologi.
- Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)

Typiska arter

- Minst x av de typiska kärlväxterna (korallrot) ska förekomma i minst x % av provytorna.
 - Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
 - Förutsättningarna för att minst x st hackspettpar per ha av respektive art ska kunna häcka inom området ska vara uppfyllda, d.v.s. det ska finnas minst x st möjliga boträd.
-

Negativ påverkan: Faktorer som skulle kunna påverka naturtypen 9080 negativt beskrivs nedan. Ytterligare faktorer som kan påverka naturtypen negativt beskrivs på områdesnivå. Faktorer markerade med * regleras av reservatsföreskrifterna.

- Alla former av produktionsinriktat skogsbruk i, eller i anslutning till området. Avverkningar utan naturvårdssyfte i eller i anslutning till området kan, förutom att de trädlevande arterna försvinner, även skapa markförstöring, samt leda till uttorkning och konkurrensutsättning för många arter som är knutna till naturtypen. *
- Markskador, t.ex. orsakade av transporter, markberedning, slitage etc.*
- Alla åtgärder som förändrar hydrologin, t.ex. dikningar, markberedning, markexploatering etc.*
- Förändringar i hydrologin kan medföra drastiska förändringar av mikroklimatet och därmed förändra förutsättningarna för många känsliga kryptogamer. Torrare markförhållanden medför också att hotet för graninväxt ökar.*
- Fragmentering leder till brist på genflöde mellan populationerna och ger kanteffekter, vilket påverkar arterna knutna till naturtypen.
- Invandrande gran i för stor del kan ta överhanden och konkurrera ut lövträden som utgör livsmiljö för mossor, lavar, insekter och fåglar knutna till naturtypen.
- Luftföroreningar och ökat kvävenedfall utarmar den känsliga epifytfloran av lavar och svampar samt förändrar näringsstatus och artsammansättning i fältskiktet.

Bevarandeåtgärder: Naturvärdena utvecklas främst genom naturlig dynamik och bör därför lämnas i stora delar till fri utveckling. Gran kan eventuellt behöva hållas undan om det finns risk att den tar överhanden men risken bedöms liten så länge grundvattennivån är hög i dessa marker.

Bevarandestatus: God.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.
